

License Information

Study Notes - Book Intros (Tyndale) (Swahili) is based on: Tyndale Open Study Notes, [Tyndale House Publishers](#), 2019, which is licensed under a [CC BY-SA 4.0 license](#).

This PDF version is provided under the same license.

Study Notes - Book Intros (Tyndale)

Wagalatia

Je, mtu anaokolewa kwa imani pekee, au kwa mchanganyiko wa imani na matendo? Barua ya Paulo kwa Wagalatia inatangaza kwamba wokovu ni kupitia imani pekee. Pia inasisitiza uhuru katika Kristo kuishi kwa nguvu za Roho, tukijua kwamba uhusiano wetu na Mungu haujajengwa juu ya utendaji wetu bali juu ya kazi iliyokamilika ya Yesu Kristo. Kwa hivyo, tuko huru kweli, si kwa ajili ya kutumikia asili yetu ya dhambi, bali kumpenda na kumtumikia Bwana wetu na wengine.

Mpangilio

Paulo na Barnaba walipoanza safari yao ya kwanza ya umishonari kutoka Antiokia ya Siria, walelekea kwenye kona ya kaskazini-mashariki ya Bahari ya Mediterania kupitia Kipro, wakavuka Milima ya Taurus ya Pamfilia, na kuingia Kusini mwa jimbo la Kirumi la Galatia. Huko, Paulo na Barnaba walianzisha makanisa katika Antiokia ya Pisidia, Ikonio, Listra, na Derbe ([Matendo 13:13-14:28](#)). Wengi waliamini Habari Njema, lakini ujumbe huo pia ulisababisha upinzani na mateso. Paulo na Barnaba kisha walirudi Antiokia ya Siria, wakiripoti juu ya kile Mungu alichokuwa amefanya “na jinsi alivyofungua mlango wa imani kwa Mataifa pia” ([Matendo 14:27](#)).

Kutokana na matokeo ya huduma ya Paulo huko Galatia na uzoefu wa Petro na Kornelio pamoja na nyumba yake huko Kaisaria (tazama [Matendo 10:1-48](#)), ilionekana wazi kwamba wokovu ulikuwa unapatikana kwa Mataifa pamoja na Wayahudi kwa msingi wa imani katika Yesu Kristo. Mataifa hawakuhitaji kuwa Wayahudi ili kuwa wanachama kamili wa familia ya Mungu. Walihitaji tu kuweka imani yao katika Yesu Kristo kwa ajili ya wokovu.

Hata hivyo, katika kipindi kabla ya baraza huko Yerusalemu (mwaka wa 49 au 50 Baada ya Kristo (BK); [Matendo 15:1-41](#)), mabishano kuhusu uhusiano wa Wayahudi na Mataifa katika kanisa yalizidi kuwa makali. Wakati Petro alirudi Yerusalemu kutoka kazi yake ya msingi kati ya Mataifa huko Kaisaria, alikabiliwa na ukosoaji na shinikizo kutoka kwa wenzake Wayahudi waliopinga kula kwake na Mataifa wasiotahiriwa. Alijibu kwa kutoa maelezo ya kazi ya Roho, ambayo kwa muda mfupi ilituliza ukosoaji huo ([Matendo 11:1-18](#)).

Baadhi ya Wakristo wa Kiyahudi waliendelea kuamini kwamba Mataifa walihitajika kufuata Uyahudi ili wawe Wakristo. Wale waliokuwa na imani hii mara nyingi hujulikana kama "Wajudaizaji." Baadhi ya Wajudaizaji hawa walikwenda Galatia na kuanza kudai kwamba mafundisho ya Paulo kuhusu Habari Njema hayakuwa ya kutosha. Walipuuza hadhi ya Paulo kama mtume, wakidai kwamba alijifunza Habari Njema kutoka kwa mitume "halisi" huko Yerusalemu. Walisisitiza kwamba Paulo alikuwa amebadilisha ujumbe, na kwamba toleo lake la injili halikuwahi kupata idhini ya mitume. Wajudaizaji walidai kwamba injili ya Paulo isiyo na

sheria haikuwa kamili, na walidai kwamba injili halisi ilihitaji Mataifa kutahiriwa na kufuata vipengele vingine vya sheria. Ili kujibu changamoto iliyotolewa na Wajudaizaji, Paulo aliandika barua yake kwa Wagalatia.

Muhtasari

Baada ya kujitambulisha kwa ufupi na kuwasalimu wapokeaji wake ([Gal 1:1-5](#)), Paulo anaingia moja kwa moja kwenye hoja yake: Habari Njema anayohubiri ndiyo Habari Njema ya kweli pekee ([1:6-7](#)), yeye ni mtume wa kweli wa Kristo ([1:1, 10](#)), na wapinzani wake watapata hukumu ya Mungu kwa ujumbe wao wa uongo ([1:8-9](#)). Sehemu iliyobaki ya barua inazingatia madai haya.

Paulo anaanza kwa kuonyesha kwamba yeye ni mtume wa kweli wa Kristo, akihubiri Habari Njema ya kweli ([1:11-2:21](#)). Kwa lengo hili, Paulo anakumbusha Wagalatia kuhusu aina ya mtu aliyekuwa zamani ([1:13-14](#)) na anasimulia uzoefu wake wa kuongoka na wito wake kutoka kwa Mungu ([1:15-16a](#)). Paulo alipokea Habari Njema kama Ufunuo wa moja kwa moja kutoka kwa Kristo ([1:11-12](#)) badala ya kutoka kwa mitume wengine huko Yerusalemu ([1:16-24](#)). Hata hivyo, mitume wengine walitambua utume wa Paulo na ujumbe wake ([2:1-10](#)), na hawakuwa na chochote cha kuongeza au kubadilisha. Zaidi ya hayo, Paulo alithibitisha ukweli wake katika tukio ambapo Petro na wengine walikubali Habari Njema kinyume na kanuni zao wenyewe ([2:11-21](#)).

Paulo anasisitiza kwamba uwasilishaji wake wa Habari Njema ni wa maandiko na kweli ([3:1-5:12](#)). Wagalatia walipokea Roho kwa imani ([3:1-5](#)), na hivyo wao—kama wote wenye imani katika Kristo—wanapata baraka sawa na ile Abrahamu alipokea ([3:6-9](#)). Kinyume chake, kujaribu kuwa mwenye haki kwa kushika sheria kunaleta laana tu ([3:10-12](#)). Kristo alituokoa kutoka kwa laana hiyo na kufanya baraka za Mungu zipatikane kwa wote wenye imani ndani yake ([3:13-14](#)). Ahadi ya Mungu kwa Abrahamu inaonyesha kwamba ahadi inatolewa kwa msingi wa imani, si sheria ([3:15-18](#)). Hitaji la Mungu la Uadilifu lilitimizwa na Kristo, si kwa kushika sheria, na wale wenye imani katika Kristo wanakuwa wapokeaji wa ahadi ya Mungu kwa Abrahamu.

Kusudi la sheria si kuwafanya watu kuwa wenye haki au kuwafanya wapokeaji wa ahadi za Mungu. Badala yake, inaleta ufahamu wa dhambi na inaelekeza kwa Kristo na imani ndani yake ([3:19-22](#)). Sasa kwa kuwa Kristo amekuja, wale walio na imani ndani yake ni watoto wa Mungu na warithi wa ahadi zake ([3:23-4:7](#)). Kwa kuzingatia hili, kurudi kwa Wagalatia katika kutegemea sheria ilikuwa ni kurudi kwa kutisha katika utumwa ([4:8-11](#)), hivyo Paulo anawaomba binafsi wafikirie tena

([4:12-20](#)). Anatoa mfano kati ya Hajiri na Sara na maagano ya zamani na mapya, akionyesha kwamba Kristo analeta uhuru, si utumwa ([4:21-31](#)). Watu wa Mungu lazima waishi katika uhuru ([5:1](#)), wakatae kutegemea utii wa sheria kwa ajili ya wokovu ([5:2-4](#)), na waishi kwa imani ([5:5-6](#)), kwa sababu ujumbe wa wokovu kupitia sheria si kutoka kwa Mungu ([5:7-12](#)).

Hatimaye, Paulo anaeleza Wagalatia kwamba uhuru wa Kikristo si ruhusa ya kutenda dhambi, kama wengine wanavyoweza kudai. Badala yake, ni njia pekee ya kushinda dhambi, kuishi katika upendo wa Kristo, na kupata nguvu za Roho Mtakatifu ([5:13-6:10](#)). Uhuru unatoa fursa ya kupenda badala ya kutenda dhambi ([5:13-15](#)), na njia pekee ya kushinda dhambi ni kuishi kwa nguvu za Roho Mtakatifu ([5:16-18](#)). Kuishi kwa jitihada za kibinadamu hakuwezi kushinda dhambi, kwa sababu asili ya dhambi inaweza kuzalisha tu matendo ya dhambi ([5:19-21](#)). Kinyume chake, kuishi kwa nguvu za Roho Mtakatifu kunazalisha matunda mema ([5:22-23](#)). Paulo anatoa mifano kadhaa ya uongozi wa Roho katika maisha ya watoto wa Mungu ([5:24-6:10](#)).

Paulo anamalizia barua yake kwa maandishi ya ziada kwa mkono wake mwenyewe ([6:11-18](#)). Anatoa wito tena kwa msalaba wa Kristo, akisisitiza ujumbe wake mkuu, na kutoa rehema na amani ya Mungu kwa wale wanaofuata mafundisho yake. Anathibitisha tena mamlaka yake ya kitume na anahitimisha kwa baraka inayopanua "neema ya Bwana wetu Yesu Kristo" kwa wapokeaji wa barua yake.

Muandishi

Wagalatia daima imetambuliwa kama barua halisi ya Paulo. Inalingana vizuri na simulizi la misheni ya Paulo katika Matendo na barua nyingine, na inaonyesha kwa uhalisia mgogoro wa Paulo na Wakristo wa Kiyahudi ambao walitaka kufanya utunzaji wa sheria ya Kiyahudi kuwa kipengele muhimu cha imani ya Kikristo kwa Mataifa. Wagalatia ina ujumbe unaofanana na ule wa Warumi, lakini kama barua ya awali, Wagalatia inatupa mwanga juu ya hatua za awali za mgogoro huu mkali na wa kibinafsi. Hapa tunahisi mapigo ya moyo ya utunzaji wa Paulo kwa kanisa.

Wapokeaji

Baadhi ya wasomi wa Biblia wanaamini kwamba Paulo aliandika kwa kundi la kikabila linaloitwa "Wagalatia," ambao waliishi kaskazini mwa Asia Ndogo na walikuwa na uhusiano na Wagauli na Wakelti. Wengine wanaamini kwamba wapokeaji wa barua ya Paulo walikuwa makundi ya makanisa ndani ya jimbo la Kirumi la Galatia, eneo kubwa zaidi kuliko Galatia ya kikabila. Jimbo la Kirumi lilijumuisha katika wilaya zake za kusini miji kadhaa ambayo Paulo alitembelea katika safari yake ya kwanza ya umishonari (Antiokia ya Pisidia, Ikonio, Listra, na Derbe).

Paulo haonekani kuwa alitumia muda mrefu katika Galatia ya kaskazini (tazama marejeleo yanayowezezana katika [Matendo 16:6; 18:23](#)), ingawa tuna rekodi ya shughuli za kimishonari za mara kwa mara na za kina za Paulo katika sehemu ya kusini ya jimbo la Kirumi la Galatia ([Matendo 13:13-14:25; 16:1-5](#)). Ushahidi uliopo unapendekeza kwamba Wagalatia ambao Paulo aliwaandikia barua hii walikuwa labda wale ambao aliwahubiria katika safari yake ya kwanza ya kimishonari.

Tarehe

Paulo aliandika Wagalatia ama muda mfupi kabla ya baraza huko Yerusalemu ([Matendo 15:1-29](#)) mnamo 49 au 50 BK, au wakati fulani baada ya baraza, labda wakati wa safari yake ya tatu ya umishonari (53-57 BK).

Kijadi, wasomi waliona [2:1-10](#) kama maelezo ya Paulo kuhusu baraza huko Yerusalemu. Hata hivyo, uchunguzi wa karibu unaonyesha tofauti kubwa kati ya [sura ya 2](#) na [Matendo 15:1-41](#). Ni vigumu kupatanisha simulizi la Paulo kuhusu ziara mbili Yerusalemu ([2:1](#)) na ukweli kwamba baraza katika [Matendo 15:1-41](#) lilikuwa kweli ziara yake ya tatu. Kutoeleza ziara yake ya pili ([Matendo 11:30; 12:25](#)) kungeweza kudhoofisha sana hoja ya Paulo kwamba alikuwa na mawasiliano madogo na mitume huko Yerusalemu. Zaidi ya hayo, kama barua hii iliandikwa baada ya baraza, ingekuwa vigumu kufikiria kwa nini Paulo hasemi uamuzi wa baraza, ambao unashughulikia moja kwa moja suala katika Wagalatia. Baada ya baraza, kwa kweli, Paulo alibeba kwa furaha habari za uamuzi wake kwa makanisa aliyotembelea ([Matendo 16:4](#)). Kwa hivyo ni vigumu kuamini kwamba [Wagalatia 2:1-10](#) inaelezea [Matendo 15:1-41](#) na kwamba Wagalatia iliandikwa baada ya baraza huko Yerusalemu.

Kinyume chake, kuna matatizo machache katika kutambua tukio lililoelezewa katika [Wagalatia 2:1-10](#) na [Matendo 11:30](#) na [12:25](#). Hii inapendekeza kwamba Paulo aliandika Wagalatia muda mfupi kabla ya baraza, labda mwaka wa 48 au 49 BK, wakati ambapo mzozo kuhusu tohara ulikuwa unazidi kuongezeka katika kanisa (tazama [Matendo 15:1-2](#)).

Maana na Ujumbe

Tatizo lililojitokeza Galatia lilikuwa la kawaida katika kanisa la karne ya kwanza, na bado ni tatizo katika kanisa leo. Je, tumeokolewa kweli kupitia kazi ya Yesu Kristo msalabani, au kuna kitu kingine kinachohitajika kutoka kwetu?

Barua ya Paulo kwa Wagalatia inaeleza wazi ukamilifu wa Habari Njema—kwamba wokovu unapatikana kwa wote kwa imani pekee katika Bwana Yesu Kristo na si kwa kutii sheria. Pia inaeleza umoja wa watu wa Mungu: Hakuna mgawanyiko kati ya Wayahudi na Mataifa au kati ya madaraja mengine ya watu. Sote tunamjia Mungu na kupata maisha mapya kwa njia ile ile: kupitia imani katika Kristo. Wagalatia inaeleza uhuru wetu katika Kristo: Tunatimiza sheria ya Kristo si kwa jitihada za kibinadamu bali kwa kuishi katika imani na upendo kwa Roho Mtakatifu. Hatimaye, barua inaeleza hitaji letu la neema ya Mungu, ambayo inatuokoa kutoka laana ya dhambi, inatupa maisha mapya na ahadi ya Roho Mtakatifu, na inatufanya kuwa watoto wa Mungu, wenye uwezo wa kutimiza sheria ya upendo ya Kristo.